

Eduskunta
Sivistysvaliokunta

Sivistysvaliokunta perjantai 19.09.2025 klo 11.45 / HE 62/2025 vp/ Lisäselvitys

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä lisäselvitystä kielikoulutuksen riittävydestä ja kielitutkintojen järjestämisestä liittyen hallituksen esitykseen, joka koskee ulkomaalaislain muuttamista. Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää lisäselvityksenään seuraavaa:

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toteutetaan useita eri tapoja järjestää kielikoulutusta. Kielikoulutusta on tuettu laajasti, mutta siihen käytettävät määrärahat ovat vähentyneet.

Korkeakoulut

Vieraskieliset opiskelijat suorittivat korkeakouluissa vuonna 2024 yhteensä 90900 opintopistettä suomi/ ruotsi vieraana kielenä opintoja. Näiden opintopisteiden suorittaminen on kasvussa, joka osin voi johtua tiedonkeruujoukon tilastoinnin käynnistymisestä vuonna 2022. Opiskelijamäärälle jaettuna opintopisteitä suoritettiin (v.2024) 2,9 opintopistettä per kansainvälinen opiskelija. (vuonna 2023: 2,6 op/ kv-opiskelija).

Sopimuskauden 2021–2024 aikana opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut korkeakoulujen yhteistä Kielibuusti-hanketta (Aalto, HY, Metropolia, Haaga-Helia, Laurea) sopimuskaudella 2021-2024 vuosittain yhteensä 3,8M€. Kielibuustia (Aalto) jatkoraioitettiin ylimääräisellä strategiarahoituksella 2023 1,5M€ ”Pääkaupunkiseudun korkeakoulujen kielenopetuksen yhteistyö kansallisen kielivarannon vahvistamiseksi”.

Sopimuskaudella 2024–2027 opetus- ja kulttuuriministeriö tukee korkeakoulujen vastuullista kansainvälistymistä tutkimuksessa ja koulutuksessa. Kaikilla korkeakouluilla on vahva tahtotila turvata osaavan työvoiman saatavuus lisäämällä myös kansainvälisten opiskelijoiden määrää. Rakentumassa on muun muassa toiminnallisesti kaksikielistä koulutustarjontaa sekä toimivia kumppanuuksia, jotka tukevat kansainvälisten opiskelijoiden integroitumista ja työllistymistä Suomeen.

Korkeakouluissa on kehitetty erilaisia toiminnallisesti kaksikielisiä ja kielituettuja koulutuksia, joissa kielitaidon kehittyminen on nivottu osaksi opintoja. Yksi näistä on toiminnallisesti kaksikielinen sairaanhoitajakoulutus eli TOKASA-hanke, jota toteutetaan ammattikorkeakouluissa. Myös yliopistoille ollaan avaamassa haku TOKA-rahoitukseen, jolla pyritään myös vastaamaan hallitusohjelman kirjaukseen erinomaisen kielitaidon osoittamista osana yliopistokoulutusta. Näiden lisäksi ammattikorkeakoulut tarjoavat maahanmuuttajien valmentavaa koulutusta, jonka yhtenä tarkoituksena on tukea opiskelijoiden kielivalmiuksia ennen tutkintoon johtavia korkeakouluopintoja.

Korkeakoulujen tulee kerätä lukuvuosimaksuvelvollisilta opiskelijoilta opetuksen järjestämisestä aiheutuvat maksut kokonaisuudessaan 1.8.2026 ja sen jälkeen alkavan koulutuksen osalta. Tämä parantaa korkeakoulujen mahdollisuuksia tarjota kielikoulutusta, koska julkistaloudelliset resurssit eivät enää rajoita tarjontaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa osana korkeakoulujen sopimusmenettelyä ja siihen liittyvää raportointia myös ulkomaalaisten opiskelijoiden työllistymistä Suomeen.

Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutukseen kuuluvan kielikoulutuksen vastuu on suurelta osin TEM:n hallinnonalalla. Kotoutumiskoulutusta järjestetään myös vapaassa sivistystyössä opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudella.

Vuoden 2025 alussa voimaan astuneen kotoutumislain myötä aloitettiin kotoutumiskoulutuksen kielitaidon valtakunnallinen päättötestaus, johon liittyvästä järjestelmästä vastaa Opetushallitus. Testausten käytännön järjestämisestä vastaavat kotoutumiskoulutuksen järjestäjät ja kielten opettajat, joille testijärjestelmän käyttö on maksutonta. Valtakunnallinen testi on nyt käytössä, joten jatkossa kotoutumiskoulutukseen liittyvän kielikoulutuksen tuloksista saadaan valtakunnallisia tuloksia keskitetystä järjestelmästä.

Vapaa sivistystyö

Vapaassa sivistystyössä järjestettävän kotoutumiskoulutuksen (sisältää myös lukutaitokoulutuksen) määrärahat eivät ole olleet riittäviä suhteessa tarpeeseen, mikä sen järjestämiseen on aiempina vuosina kohdistunut. Kotoutumiskoulutuksen rahoituksen perusteena vuonna 2025 on kotoutumiskoulutuksen toteuma vuodelta 2023. Vuoden 2025 valtion talousarviossa vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutukseen on varattu vähemmän rahoitusta kuin mitä vuonna 2023 oli toteutunut.

Vuonna 2023 kotoutumiskoulutusta järjestettiin noin 25,5 miljoonan euron edestä. Rahoitusta kotoutumiskoulutukseen vuodelle 2025 oli valtion talousarviossa 15,83 miljoonaa euroa, josta 1 miljoona euroa ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen lisäämiseen. Hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2026 vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutukseen ja lukutaitokoulutukseen on suunnattu 12,33 miljoonaa euroa, josta ruotsinkielisen vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutuksen lisäämiseen suunnataan vuonna 2026 0,5 miljoonaa euroa. Vuodesta 2025 alkaen valtion talousarviossa on 5 miljoonan euron määräraha maahanmuuttajanaisten kielikoulutukseen vapaassa sivistystyössä. Opetushallitus on jakanut määrärahan valtionavustuksena kotoutumisajan ylittäneiden maahanmuuttajanaisten kielikoulutukseen vapaassa sivistystyössä.

Yleiset kielitutkinnot

Opetushallitus on parhaillaan kehittämässä yleisiä kielitutkintoja siten, että niiden suoritusmahdollisuuksia pystytään paremmin skaalamaan kasvavien osallistujamäärien tarpeisiin. Tähän liittyen on syyskuussa 2025 annettu eduskunnalle hallituksen esitys (HE 102/2025 vp), jossa ehdotetaan tutkintoprosessia sujuvoittavia ja joustavoittavia muutoksia sekä valtionhallinnon kielitutkintojen yhdistämistä yleisiin kielitutkintoihin.

Tähän esitykseen ei sisälly muuta kielitaidon osoittamista tai kielikoulutusta koskevia asioita, mutta esitystä koskevassa lausuntopalautteessa esitettiin myös joitain huomioita erinomaisen kielitaidon osoittamisesta osana korkeakouluopintoja. Erityisesti yliopistot lausuivat, että erinomaisen kielitaidon osoittaminen osana korkeakouluopintoja vaatisi valtakunnallisesti yhtenäiset kriteerit, korkeakoulujen opettajien koulutusta sekä resursseja.

Lähteitä

Kielibuusti

TOKASA-hanke | Toiminnallisesti kaksikielinen sairaanhoitajakoulutus –hanke

Kielituetut osaamispolut | Helsingin yliopisto

Kaksikielinen korkeakoulutus KaksKo | Tampereen korkeakouluyhteisö